

Ametiühendusline kuukiri

Numbr 2 korda kuus.

Toimetuse aadress: Tallinn, Lembitu 4, krt. 4. — Talitus: S. Brokumägi 4.

Nr. 17

1. novembril 1925

Nr. 17

Rahelstunniline tööpäev Riigikogu arutusel.

Washingtoni kokkulepe esimesel lugemisel.

Esimene rahvusvaheline Töökonventants võttis Washingtonis 1919. aastal kokkuleppe vastu, mille põhjal tööaeg tööstuslikes tööandustes rahvusvaheliselt 8 tunni peale päevas ehk 48 tunni peale nädalas seaduslikult tööajaks tuleb määrata. Olgu et see eelõdu konventantsil suure enamusega vastu võeti, ei ole just suured tööstusriigid ja Rahvasteliidu ning rahvusvahelise tööorganisatsiooni ellukutsujad seda veel mitte vastu võtnud. Ja just Inglismaa, Prantsusmaa, Belgia, Saksamaa, Itaalia jne. Galb eeskujul hõlvustab ka teistel, vähematel maadel selle vastu olla.

Kui maailmasõda lõppenud oli ja riigimehed rahulepinguid sõlmima ajusid, tuli neil ka tulewiku rahu peale mõelda. Kutsuti ellu Rahvasõde-Liit ja Rahvusvaheline Tööorganisatsioon. Viimase põhiseaduse sissejuhatusesse võeti põhimõtted, et 8-tunne rahu kindlustamiseks waja on rahwa suurte hulcade elu- ja tööolusid sedawõrd parandada, et ka nende elu elamisväärtisena tunduks... Tunnistati, et tööliste elu raske, ilma kindlusteta, et tööpalk korralikku elamist ei võimalda, et töötingimused sageli wäljakannatamatud ja et tööaeg kurnaw pikk on. Just tööliste olukorra igakülgselt parandamiseks kutsuti Tööorganisatsioon ellu ja esimene Töökonventants otsustas siis ka, tööaega päewas 8 tunni peale ja nädalas 48 tunni peale määrata ning seda rahvusvaheliselt seadustega kindlustada.

Ka meil elati tolajal teistsuguses arusaamise õhkkonnas. Wasta aega enne Washingtoni Töökonventantsi, 27. nov. 1918 avaldas Ajutine Wajitjus pühalikult töötuse, et „8-tunniline tööpäew tööstuses ja kaubanduses hakkab uuesti maksma.“

Kagu teada, olid Saksia okupatsioonitöö- mud 8-tunnilise tööpäewa meil arwataanud. Niiid, kus Saksia wõim maalt pidi lahkuma, kus tööliisklass Ajutisele Wajitajule nii karwilik oli, sest et ilma töölisteta riiklik ijesets- wus unenõoks oleks jäänud, tunnistati 8-tunnilise tööpäewa uuesti maksmapanemisega tööliste nõudmistele paratamatult. Ja kui hiljem Eesti Rahvasteliidu vastu wõeti, oli rööm üleüldine ning wõis mõelda, et ka siin nende kohustuste ulatawust tunnustatakse, mis Rahvasteliit tööliisklassi juunas igale riigile peale paneb.

Waga Riigikogu arutusi niid jalgides selgub, et ka meil hoopis wastupidijed waated esile tükivad. Kõigepealt amaldab seda juba wajitajuse poolt ehitatud seaduseelõdu. Nimelt ütleb tema § 2: „See konwentsioon wiaakse ellu peale tema wastuwõtmist ja elluwõimist tähtsamate tööstusriikide, rahvuswahelise tööorganisatsiooni liigete, ja nimelt Belgia, Itaalia, Prantsusmaa, Saksamaa ja Suur-Britannia, ning Eesti naaberriikide Soome, Läti ja Leedu poolt.“

Tähendab Eesti hakkab selles sumas alles siis liikuma, kui ligikaudu kogu maailm on kaugele ette jõudnud.

27. nov. 1918. a. ei tehtud mitte seda tingimiseks, waid pandi 8-tunniline tööpäew maksma! Seda töötust ei ole ka ükski jenne wajitajuse wäljaks tunnustada jõandanud. Niid aga, kus rahvuswahelise otsuse põhjal 8-tunnilist tööpäewa kindlustada tuleb, ei taheta endist töötust enam tunnustada! Ja — misjaguste mõtteawalduste seffa olime jattunud?

Wõnkumand igas teises ajusid 8-tunnilise tööpäewa vastu, sest et meil wähe kapitali on, et kapitali protsent kõrge, et meie wabrikud oma sissejeadete poolest wananenud ja

jelle tõttu mõistlusvõimetus, töösturite kasud jellepärast mäikjed ja kapitali juurekasw võimata. Kõik jelle tahavad ja loodavad nemad pika tööpäewaga, s. o. ainult tööliste higi kulul „taja teha!“ Pika tööpäewa abil loodavad nemad — olgugi wananenud wabrikutega, saamatute direktorite ning nõrkade instrumentidega ja — ilma kapitalita — tööliste higit nõndapalju enam profiiti lüüa, et kõik puudujed taetud jaaksid ja et ka kapitali juurdekasw kindlustatud oleks!

See seisukoht näitab selgesti küllalt, kuidas meil tööliste käekäigu ja oluforra parandamise peale waadatakse... Näib, nagu oleksime Stolõpini ajajärku tagasi jõudnud olewat: „Enne rahu, siis reformid... „Rahu puütakse kindlustada“ kommunistide protsesside läbi, kelle arm juba üle iga mõistuse piiri on läinud. Aruford ja asjalikud oluforra parandusabinõud tunnustatakse meil mõimatuks...

Kui need sõgedad herrad jellest kõnelewad, et tuleb rohkem ja misjakamalt tööd teha, siis mõtlewad nad ikka ainult jeda, et tööliji pika tööpäewaga põhjalikult kurnata, kuna nad

jellepeale ei mõtlegi, et misjakamaks töötegemiseks paremaid tööriistu ja masinaid, ojamamaid töönduste juhtijid ja rohkem kapitali waja on.

Herra Tonkmann, see tarkuse pärl põllumeeste ridadest nurijeb koguni lausa, olla tööliste jüü, et talupoegadel wili alles rõufudes mädane mas, kartulid üleswõtmata jne... Ei puudu palju, et need targad isegi wihmase aja tööliste jüüks lükkawad.

Soolumata jellest, et Washingtoni tööaja kokkulepe ainult tööstuse ja kaubanduse kohta maksjw on ja põllumajandust ei puuduta, raiuwad ometi just meie põllumehed jelle wastu! Aga ka rahwaerakondlaseid tarwitawad juhust, et rahwale oma iganenud, ajastjäänud waateid juupärastena näidata.

Waemalt ei jeaduseelndu ejiimesel lugemisel wastu mõeti — ainult 6-hääleenamusega: On karta, et konwentjioon kõigeparemal korral ilma paragrahw teijeta, jee on ilma ka elarauata, mis meie walitus temale on walmistanud, mitte wastuwõtmist ei leia. Selle kaelarauaga ei paku ta aga Cesti töölijele mitte midagi. M. Martna.

Tagurlus warustab end kodusõja jaoks.

Inglismaal peeti hiljuti paar eriti tähtjat kongressi — ametiühijuste kongress Scarborough linnas septembrikuul ja tööerakonna kongress Liverpoolis oktoobri algul. Erabi mõetud, edustajid need kongressid, esimene Briti organiseeritud tööliste majanduslist, teine poliitilist mõitluswiisi — mõlemad aga koos, kermikuna, Inglise tööliste klassiwõitlust kapitalismi wastu. Mõlematel kongressidel löödi ägedaid, omawahelisi lahinguid. Selles aga pole midagi isjaaralikku, jest nii on töölistiikumijes alati olnud ja nii ta peabki olema; wastuolud selgitawad aina ilmatwaateid ja taktikat. Kuid jüiski...

Naagu teada, on Wene kommunistid juba aastaid teinud tööd Briti tööliste Moskwa ustu pööramiseks. Nad jaid aru, et „ilma-revolutsiooni“ eeltingimiseks on waja wallutada Lääne-Euroopa töölistorganisatsioonid. Wiimastest olid tähtsamad Saksa ja Briti omad. Kommunistiline revolutsionikatse Saksa jaamaal aga äpardas. Jäi järele Inglismaa. Aga inglane — ka Inglise tööline — on tagasihoidlik. Seal on olemas traditsioonid ja

— demokraatia. Need mõitluswiisid, millega jünnituswalude kaaojes waemlew Wenemaa wallutati, milledega Georgia noor wabadus kägistati, mida Balkanil, Sakjamaal, Cestis ja mujal tarwitati, ei olnud kohased Briti ilmarhigi wallutamiseks. Kommunistiline misjonitöö Inglismaal jai teije ilme.

Wähehaawal, „kaubandusliste jaatfondade“ silbi all, pääjefid kommunistid Briti jaartele. Agitatjioon algas. Mitte awalikult — jeda poleks Inglismaal siis weel jallitud — waid waikejelt ja töölistorganisatsioonides leidumate pahempoolsete keskkel. Ka ei loowitunud kommunistid, ei räägitud revolutsiooni tarwidusest. Briti töölijed poleks niijugustest asjadest aru jaanud. Meile jeketati, tarwis olla radikaalsem, tarwis wabaneda wanade, poolkodanliste juhtide wõimu alt. Selbi: tulge Wenemaale, tulge waatama kuidas meil on tehtud, kuidas meil on kõik hästi, päris paradiis!

Ja Briti tööliised tulid. Etiteks ametiühijuste delegatjioon, hiljem naiste oma. Nad tulid, nägid ja — nad wõideti. Järgnes

fiidulaul. Päris paradüis olla see kommunistiline Wenemaa. Delegatsioonid rõhutasid: enne elu Inglise maal ei parane, enne kui loomulik majandusline ja diplomaatiline waheford Wenega on loodud.

Wahepeal oli Briti ja Wene wahel kaubandusline leping tehtud. See dikustas Moskwa alalist kaubanduslist saakfonda Londonis pidama. Wäraw oli awatud ja kommunistlikud kitsed wõijid nüüd pooldiplomaatlike passidega Briti kappaaeda tungida. Kuigi mõnest isikust oleks puhkkaubandusliste asjade ajamiseks jätkunud, saadeti sinna Moskwaist mitu jada hästi wäljawalituid agenti. Nende „eriteadlaste“ ja „asjatundjate“ kohus polnud kaubanduslikel alal tegutseda; nad olid saadetud kommunistlikku tihutustööd tegema. Praegu ulatab Wene saakfonna liikmete arv Londonis üle wiietaja, kuna teistel suurlinnidel, kellel juurem läbikäimine Inglise maaga, ainult kaks wõi kolm-kümmend isikut oma saakfondades.

Ja kommunistiline tihutustöö Inglise maal fondis milja. Mitte küll nii hästi, kui Moskwas loodeti, kuid jüiski. Esiteks jündis „wähemus“ olemasolewate organisatsioonide riwades, siis juba Briti kommunistiline partei. MacDonaldi tööerakondline walitus oli tunnistanud Wene de jure, kuid jai ta suks kommunistide jöimuwalingu. Wiimased tundsid end juba weepeal olewat ja Moskwa juhtnöörid Briti töölistele muutusid tooni mõttes defreetideks.

Moskwa taktikat jelgitab kõige paremini Sinowjewi kõne, mille ta kommunistlike internatsionaali wiendal kongressil juulikuus 1924. a. Moskwas pidas. Ta lausus m. j.: „Ametiühendused on meie tarwilikud, mitte ainult wõitluse ajal, waid ka päewal, millal wõit meie käes... Meie peame wallutama need oma kätte, maksu mis tahes... Kui meie anname wälja ühinemise loosungu, siis on taqasühoidlikudel raskem meie wastu wõidelda. Meie ei pea alustama üldist wõitlusrinda ainult ülewalta alla — jeda kiisimust on alati arwesse wõetud — waid tegema hulga ettewalnistustööd, mis, wõib olla, koguni kuude wiiji kestab... Meie peame oma propaandast toonitama ametiühenduste koondamist internatsionaali alusel. Korraldame koosolekuid üle terve ilma ja jelgitame nendel koosolekutel oma sihte; hiljem alustame läbirääkimisi. Meie oleme olemas, meie oleme

juhid ja meie joowime jääda juhtideks... Sellepärast ütlen ma teile: Edasi! Meie peame wõitma oma poole enamuse praegusest ametiühendustest ja tegema jeda rahmuswahelisel möödul... Mingi juqusest „abielust“ amsterdamlastega jüiski juttu olla ei wõi. Wene ametiühendused on leninistlikud organisatsioonid. Ka neid tuleb amsterdamlastega liitu luues wõtta arwesse, mitte kui Wene ametiühendusi, waid nagu osa punajest ametiühenduste internatsionaalist, mis täidab kõiti internatsionaali käskusid wastuwaidemata. Maadel, kus kommunistidel ametiühenduste enamus, on ferge wõtta wastu otjus amsterdamlastega liituda; mitte-kommunistlik vähemus peab jeal enamuse otjustele alluma... Meie ei tea kust kaudu kommunistide masjeline partei Inglise maal tuleb, kas ta tuleb läbi Sterward-MacMagnuse (Suur-Britannia Kommunistiline Partei — M. W.—h.) ukse, wõi mõne teise augu kaudu, kuid, jeltlimehed, mulle näib jüiski, et ta tuleb koguni teist teed — jünnib Suur-Britannia kommunistlike partei, sealsete vähemlaste ja ametiühenduslike internatsionaali ühinemise teel... On tõsi, et meie mõtlemissuuis on teine kui nende ja et nad katsuwad meid oma ametiühendustest wäljatõrjuda, kuid jüiski ei tohi meie jelle promofatsiooni pärast oma enefkontrolli kaotada. waid peame püstitama ametiühenduste ja minema kui kaugele tahes, et oma sihti kätte saada, enamust oma poole wõita.“

Eiin näeme, et Sinowjewi retsepti järele tuleb kommunistidel kõigepealt tungida ametiühendustesse, wõidelda jeal jeni kui nendel on enamus, siis ühineda Amsterdami internatsionaaliga (kuhu Briti ametiühendused juba kuulwad) ja jätkata jeal oma tegewust jeni kui ka Amsterdami internatsionaal on nende käes ja Moskwa punase internatsionaali wasjal.

Nagu tähendatud, on kommunistidel olnud Inglise maal teataw edu. Criti wõis jeda märgata ametiühenduste kongressil Scarboroughs. Seal pidas Wene ametiühenduste esitaja Tomski suure kõne ja jeal wõeti wastu mõned resolutsioonid, millel kommunistiline maif juures. Eiaski oli juur enamus kongressi jaadikuteft kommunisti wastasest. Ka kessjuhatus, juure nõukogu walimistel jäid kommunistid tillukeieks vähemuseks.

Tööerakonna kongressil oli neil weel vähem jõudu. Sinna olid 60 kommunistlike enamusega organisatsiooni oma esitajad saad-

nud. Kuid kongressi kestel selgus, et kolmest ja poolest miljonist häälest kommunistid waewalt kolmjada tuhat omale jaid. Masta eest oli töderakonna kongressi osustanud kommuniste parteisse mitte wastu wõtta. Seda otsust korraldajale ja otse surutawale hääleannetusega. Kuid kommunistid ei taganenud. Nad talitafid Moskwa antud dekreetide järele. „Meie peame pääfema töderakonda ühel ehk teisel miisil — auastati wõi mitte auastati! — hüüdsid kommunistid.

Kommunistlikel tihutusel Inglise maal oleks waewalt sedagi wähest edu olnud, kui mitte Inglise maa majandusline seisukord ei oleks seda soodustanud. Raske tööstusjehriisi tõttu suureneb töötatöölise armee järjest. Praegu ulatab see juba pooleteise miljonini. Elukallidus tõuseb ka alataja. Paljad ei wasta hindadele, kuid siiski tahawad tööandjad neid alandada. Na tahetakse tööpäewa pikendada. Maksud on äärmiselt kõrge, kõrgemad kui kusaqil mujal ilmas. Korteri kriis juurlinnades on ikka weel kohutaw. Ja lähemas tulewikus pole ka paranemist loota. Kõik see on wesi kommunistide weskile. Oleks puudunud üldine kiratsemine ja rahulolematuus, poleks Moskwa õpetus Briti töölise hulgas poolehoidjaid leidnud.

Nii seal, töölismassi juures. Kuid ka walitsusele ja kapitalistidele pole seisukord kerge. Wabritud jääwad tellimiste puudusel seisma, wäljawedru wäheneb, sissewedru selle wastu suureneb otse kohutawalt, maksusid kõrge datakse, töölise rahulolematuus, töötatöölise armee, eesolewad mõitlused, kommunistiline agitatsioon, oodataw sõe-, transpordi-, ehitus-, raua- ja teiste töölise streigid, naelsterlingi kõrge kurs ja nõnda edasi — kõik see näreerib traditioonidesse kiwinenud Briti kapitalisti hingeelu. Olewik on pörutatav — tulewik tume. Silmade ette kerlib kommunisti tont. . .

Rääqitakse revolutsioonist, koduõjast, barrikaadidest. . . Just kui Inglise maa elaks weel aastasadade eest olnud minewikus, William Cromwelli päewi. Ja talitatakse wastawalt.

Mutafid kodanlased Itaalia fashistide eeskujul organisatsiooni nimega „British Fascist“ (Briti fashistid). Londonis on nende peamaja. Tehakse proomilahiugid peaaegu iga õhtu Mlingstones (tänam kesklinnas). Rahwas neid ei falli, sest fashism on Inglise maal põlatud, on ju see demokraatia wastane. Sel-

lest ka lahingud. Wiimajel ajal on mitmel pool fashistid wiidud ja wiakse edasi linnade politsei reservideks.

Organiseeriti õhiljuti „Organization for the Maintenance of Supplies“ (Warustust muretsew organisatsioon), mille sihtiks streigi ja rahutuste puhul muretsema kodanikkudele toiduwaineid ja muud warustust. „Streigimurdjate“ organisatsiooniks nimetawad töölised seda ühingut. Siseminister andis jellele aga oma õnnistuse. On ju see organisatsioon ka teatawas suhtes „omakaitse“.

Geskujude järele tekkis ka kolmas, puhafterw kodanline kaitseorganisatsioon — „National Guard“ (Kaitseliit) ja Finlandie. See kuulutab juba awalikult, et ta tahab streikide-rahutuste-kodusõdade-revolutsioonide puhul korra ja põhiseaduse põhjal ja kaitseks kas wõi sõjariistade wälja astuda. Selleks organiseerib ka streigimurdjaid, teisi oskusega inimesi ja endiseid sõdurisi — et tulewiku jaoks walmis olla! Walitus on ka selle klassiorganisatsiooniga rahul. Parew seeqi, kui mitte midagi. . .

Kommunistiline tont on Inglise kapitalistidele naagu luupainaja. Uneski rahu ei anna. Kuid töölisele wastu tulla ta ka ei taha. Siseminister andis mõne päewa eest Liverpools mõista, et walitus wajab erakorralisi wolitusi. . .

Ja millest kõik see ärritus?

Kommuniste on Inglise maal õieti ainult faputäis. Wanad ja tugewad tööliserorganisatsioonid tahawad tööliseklassi seisukorda parandada ja sotsialistlik, ühiskondlik korda maksuma panna. Kuid mitte sõjariistadega. Nad mõitlewad edasi. Äärmus wõib anduda kommunistile, kuid kauemal Moskwa Inglise maal ei pääse. Briti töölised küsimad wäga õieti MacDonaldi suu läbi: „Mis jaoks mõidelda kommunistlike revolutsiooni wastu Liverpools, kui seda revolutsiooni tehakse Whitehallis (siseministeriumis-walitsuses)?“

Briti klassiteadlikule ja mitte-kommunistlikule töölismassile on selge, et kodanlus oma eelpool mainitud kolme „omakaitse“ (fashist, „streigimurdja“ ja kaitseliidu) -organisatsiooni kaudu katsub õhutada ssemisi rahutusi, mis diaustaks teda kommunisti tondile ja terwele töölisklassile surmata hoobi andma. Promotseeritakse samuti, naagu Coome kodanlus (isamaad äraandes ja fasklastele „abi“ wastu müües) 1917—18 aastatel tali-

tas. Tehakse kirbust elemant, hirmutatakse lappi jääsaga, kellel walus piiste, kuid kelle elu lühike nagu „Lapimaa suwi“.

Kommunistidele on see närmilikkus nagu manna Jumalalt. Nad teavad, kui nõrgad nad dieti on, nad teavad, et Briti tööline pole rumal, nad teavad, et juur nende tekitatud lõhe Briti töölisklõsumises ei ole, nendele on selge, et see mis wiis menelased kommunisti (korratud, maa- ja leitwanälg, rahuarmaastus, põlgatus wana korra kohta jne. jne.) ei wõi Inglise töölisi weel Moskwa usku pöörata, nad teavad, et enam-wähem haritud ja kõrgemas elustandaartis olev lääne-eurooplane ei wõi kurbaga wiisi pool-aafialiku menelasega aateselgelt ühineda. Päike wõib küll tõusta Idast, kuid Ilma on wiimaste aastatuhandete jooksul juhtinud ajafõrgusel seijem Lääne. Seal kus tehnika, teadus, organisatsioon, demo-

kraatia, seal ka ilmalikkus ja mitte pool-aafialikkus Moskwas.

Kuid siiski, kommunistiline tont hirmutab ilma targemaid diplomaate, kongusnadedega Inglise aristokraate. Just kui selles põhjust oleks. Wast ehk on siiski niipalju, et Inglisemaa pole harjunud weel nägema töölisorganisatsioonide kongressse, kus waieldakse taktika üle ja iseäi räägitakse revolutsioonist. Neile on revolutsioon niisama kaugel nagu juudile Jehoowa.

Warustagu aga kodanlus end ettekujutatud revolutsiooni wastu, siiski on kindel, et Briti töölisklass wõitleb oma seisukorra parandamise poolt — Inglise modern-kapitalistlike ja feodaalse landlordismi ning teistest külast Benest sissemeetud kommunisti wastu.

M. W—h.

Seltsid ja õnnelikute rühmitused parlamendi walimistel.

Kolmanda riigikogu walimisteni on weel mitmed kuud aega, aga juba hakkawad tundemärkid ilmuma, mis ennustawad üffikute õnnelikute ja rühmituste piirideid, sirutada katsearwi rahwasaadiku tooli suunas.

Siljuti ära peetud allüürnikkude koosolekul „Lootuses“ ajas keegi optant dieti julgelt rinna ette ja ütles awalikult wälja, et allüürnikul tulewat oma nimekirjaga riigikogu walimastele minna. Seeford ei leidnud see wäljendus küll weel wastukõla, kuid wõib selles täiesti kindel olla, et tähendatud rühmakene, kes kord oma nimekirjast unistama hakkunud, sellest nii kergesti ei loobu, waid teisel juhtumisel ja teistes oludes uesti esineb, jett niisugused juhuslised ettetüffijad isikud on just need poliitilise leetriaiguse edasi kandjad, mille pärast kodanlistel erakondadel alati soodne põhjus meie walimisfeaduse muutmise wadjaduse pärast hoolitseda ning töölise häält kuulustada.

Gelmistel walimistel õppisime tundma igasuguseid „tõerahwa liitusid“ ja teisi rühmitusi, kes töölise hulgaft omale häält lootfid leida. Tulewastel walimistel ei saa muudugi jälle niisugustest noodawedajatest piiridust olema, õnneks on aga Gesti tööline küllalt niimõrd arenenud, et iga õnnelikule õnge ei hakka. Aga mitte tehafetöölise hulka üffi, waid kõigi palaalaste ridadesse tunqitwad n. n. „oma nimekirja“ mehed igasuguste ettekä-

nete all, nii et proletarilajel waja alati filmad lahti pidada.

Niisama kui ilma igasuguse ideelise aluse rühmituste walimistele kippumist, wõib ka seltside osawõttu riigikogu ja omawalituste walimistel ebanormaalset nähtust pidada, mis töölise hume tuntawalt piiridustab.

„Üürniku“ osawõtt riigikogust ja linna omawalitust tõendab seda kõige selgemalt.

Tähendatud seltsi on koondunud äärmiselt kirju kogu kodanikke. On wabrikutöölise, rahamehi, mitmesuguseid ettemõtjaid, parisnikke ja kooli direktorid. Ei wõi siin ühijest ilma waateft ega ühijest piiridest juttugi olla. Kui aga kogu seltsis ei juudeta leida ühijest keelt ega meelt, siis ei wõi ka nendel üffikutel ühtlast ega kindlat alust olla, keda parlamenti ehk linna omawalitussse üürnikude kasufid faitsma faadetakse.

Kui üürnikest rääkida, siis ei saa neid ju ometi ühte patta paistata. Nagu igaal ajal, nii tõmbab elu ka siin töölise ja jõukamate kodanikkude wahel juure joone, nii et ühijest üürnikkude pereft juttugi ei wõi olla.

Üna sotsiaalset lahedamis tingimistes olewale kodanikule korteripruudus raskusi wõib tuua, on aga töölisele korterikufimus elufufimuseks. On ju töölised need, kes kõige rohkem korterikufi ja, mis peaaft, wiletjate korterite pärast kannatawad. Korteri häda on töölisele samasugune sotsiaalpahe nagu töö-

puudus, ja madalad palgadki. Ja jeda pahet ei suuda parandada mõni segaie koosseisuga selts, eriti mitte sellega, et tingimata tarviliseks peab esitajat saata jeadusandlike koosseis.

Etteots on raske niisugusest kirjusest koost leida meest, kellega kui jõuga riigikoos arvestada mõib, teiseks, kui leidukski niisugune, ei oska ilma kindla sihtideta seltsi eht rühmituse esitaja teatavate küsimuste otjustamisel omada orientatsioon, mis kõiki tema walimiseid rahuldaks.

Räässolewaga ei taheta kaugelsti mitte üürnikkude seltside majadust eitada. Neil kui seltsidel on üürnikkude olusorra parandamiseks lai ja mitmekesine töömäli.

Oleks ju kehmemail üürnikel lausa õnneks, kui neil oma asutus teada, kust häda korral toetust ja juriidilist abi mõib saada.

Selts mõiks oma liikmeid ka rahalijelt aidata, nagu jeda ühel „üürniku“ peakoosolekul juba otjustatigi teha.

Ruid see nõuab seltsi juhatuselt wäsimata tööd ja ifka uute abinõude leidmist, et seltsi ainelist seisuforda tõsta, ja korteri häda tõsijelt lahendada katsuda. Praegune „üürnik“ ei ole aga jell alal midagi tõsist teinud, ega juutwad teha.

On aga n. n. oma nimekirja taud pugenud seltsi juhtijate põue, siis pööratakse kõige juurem tähelepanu walimisele ja poliitilistele küsimustele, nii et need ülesanded, mis seltsil juht lähedased peafsid olema, kaaplaanile jääwad.

Ja milleks need nimekirjad ja walimised, kui meil poliitilised erakonnad olemas, nii, et iga kodanik oma ilmawaatele wastawalt walimistel oma häälega toimida mõib.

Jaasuguste jegaiste nimekirjade rodu filustab jõudusid: hääled millest tööliste esitajate walimiseks kindlasti kasu oleks olnud lähewad kaduma ja kuigi upitatakse läbi häda üks ifil riigikoost, siis selles mitmed eeldused olemas, et niisugune osutub lihtjalt parlamendi mõöbliks eht haigutajaks. On ju enam arenenud poliitikamehed ammugi suuremates erakondades tegewad, juhustlikult kokku flopitud nimekirjade etteotsa pannaie Poormannid, Wälid eht mõned muud ififud kellest ei üürnikel ega töölistel karwa wäärtki kasu ei ole.

Tööliste oma erakond ja futseühingud, need on asutusel, kuhu koonduda tuleb. Nende asutuste abil, see on, oma ühise jõuga, suudame oma seisuforda, ka korterihäda fergendada.

—3.

Sötöö pagaritööstuses.

Nagu muudel tööstus aladel, nii on ka pagaritööstuses märgata wiimasel ajal tööolude halwenemist. Juba 1922. a. kuulutati wälja linna sundmäärus, mille järele leiwaküpsetamise ja pagaritööstuses ühe wahetusega oli lubatud töötada kella 10 õhtul ning kahe wahetusega kella 12-ni.

Linnawolikogu leidis ka selle tööaja liiga lurnawa, ning wõttis wastu uue määruse kama, mille järele leiwaküpsetamis- ja pagaritööstades ainult kuni kella 9 lubati töötada. Ruid omawalitjussajade peawalitjus ei finnitunud jeda muudatust, ning maksma jäi endine sundmäärus. Ruid ka jeda sundmäärust ei täida leiwaküpsetamistööstajad. Waliti kuraatorid, kes pidid walwama määruste täitmise järele. Ruid kaebused kestamad edasi, ning juuremas osas ettewõtetest töötatakse öö läbi. Ettewõtjad on aga leidnud konksu, kuidas sundmääruse alt peajeda.

Nimelt on finnitusametil õigus määrata tööstajaj, kus ainult üks tööline, haiguse wastu finnitamisjeaduse alla, jeeaga lähewad

need tööstajad töökaitse komisjartaadi walwe alla, ning ei allu enam linna sundmäärustele. Seda teed on wiimasel ajal ka leiwaküpsetamistööstajad karwitama hakanud. Töökaitse komisjarid muidugi ei rehenda linna sundmäärustega, ning finnitamad tööstajade ssemise korra määrused, mis wõimaldawad 3 wahetusega öö läbi töötada! Tegelikult aga neid wahetusi ei ole, waid töötatakse 12—15 tundi ööl. Linna sundmäärused jääwad aga paberile.

Räägitakse palju Genfi töö konwerentfi konwenttsiooni finnitamisest, mis pagaritöölise sötöö ära keelab. Ruid jeda konwenttsiooni ei ole töö-hoolekande ministereerium riigikooge weel esitanudki! Mis jöab siin teha? Töölistel ei ole muud teed, kui amnu proowitud tee — ühineda ja wõitlust jatkata oma töötingimuste parandamiseks. Pagaritöölistel tuleks uuesti ellu kutsuda oma ametiühisus ja mitte üksi kaewata waid organiseeritult oma töötingimuste parandamiseks wõitlust uuesti alustada! Pagaritöölised.

Wälismaist.

Rahvusvahelise Am. üh. Liidu ja Sotsialistliku Töölis-Internatsionaali esitajate ühine konverents

peeti 8. okt. Amsterdavis ära. Oja wõtsid R. U. L. poolt Jouhaug (Prantsusmaa), Mertens (Belgia), Leipart (Saksimaa), Bramley (Inglismaa) ja sekretärid Dudgeest, Sassenbach ja Brown, E. L. J. poolt — Cramp (Inglismaa), De Brouckère (Belgia), Tom Shaw (Inglismaa) ja sekretäär Adler.

Lähtsamaks küsimuseks oli Washingtoni 8-tunnilise tööpäewa kohta käiwa kokkuleppe finitamiise heaks ühiste jammude küsimus. Peeti tarwilikuks neil mail, kus tähendatud kokkulepe weel finitamatata, tänawu sügijel korraldada ühist kikutustööd nii parlamendis kui ka väljaspool.

Nende maade kaupade boikoti küsimus, kus 8-tunniline tööpäew ei maffia, otjustati ligemal ajal wõtta põhjalikule jelgitamiisele. Wäljarändamiise ja tööpuuduse küsimuste uurimiseks waliti komisjon, kes oma aruande peab esitama jaanuaris kokkuastuwale konverentsile. JCB.

Washingtoni 8-tunnilise tööpäewa-konverentsiooni finitamiküsimus Belgias.

Belgia tööminister Wauters'i on wäljastöötanud jeaduseelnõu Washingtoni 8-tunnilise tööpäewa kohta käiwa kokkuleppe finitamiiseks. Kokkulepe kawatjatakse finitadata ilma igasuguste kintendawate tingimusteta, jesi teiste maade kogemused näitawad, et see täiesti wõimalik on. Teiselt poolt awaldataks aga jarnane tingimusteta finitamine head mõju rahvuswahelisel, wirgutes teisiigi maid jamaajugustele jammudele. JCB.

Rahvuswahelise Ametiühisusliku Liidu ja kutjefekretariaatide esitajate konverents

peeti ära Amsterdavis oktoobri esimesel poolel. Pea arutausaineks oli kutjefekretariaatide tegewuse ühtlustamine ja kokkufõlastamine R. Am.-üh. Liiduga. Selle küsimuse põhjalikuks arendamiseks waliti komisjon, kes peab esinema wastawate ettepanekutega. JCB.

Tööräha ülikool Austrias

awatakse Wimis jaanarikuul sotsialistliku partei ja ametiühisuste eestwõttel. Selle asutuse eesmärgiks on ette walmistada töölis-

liikumise aktiivseid tegelasi, parteilise, ametiühisusliku ja ühistegelise ala jaoks.

JCB.

Ameerika ametiühisuste kongress

peeti ära oktoobri esimesel poolel. Aruandest jelgus, et liigete arw on tõusnud 2.900.000 peale ja et Liidu (A. Ü. Ü. L.) rahaline külg on kindel. Arutati peaaasjalikult töölisite finituse ja töökaitse küsimusi. Profinterniga ühendusse astumise ja Wenemaale tutwumemis-jaatkonna läkitamise küsimused otsustati eitawalt, jamuti ka Wene am.-üh. ühise konverentsi küsimus. Rõhutatati ka rahwaste enesemääramise ja töölisliikumise waba arenemise wõimaldamist. Liidu juhiks waliti William Green tagasi. JCB.

Fred Bramley jurnud.

Inglise ametiühisuste peasekretäär ja Rahvuswahelise Am. üh. Liidu nõukogu liige Fred Bramley juri Amsterdavis 9. okt. Lemaga taotab töölisliikumine filmapaistwa juhi ja hea organisaatori. JCB.

Streit India puumilla tööstuses

tekitab juba mõnda aega umbes 15.000 töölise osawõttel. Rõhujuseks on ettepoetjate katse tööpalka 20% wõrra wähenkada. Hiljem jeadsid nad küll üles 11½% palgawähenduse, kuid jeeji on töölisetele wastu wõtmatata, filmas pidades elufalkiduse tõuju. Ettepoetjad põhjendawad oma jammu Jaapani wõitlusega, mis aga koguni nõrk, kuna India töösturid praegu tegelikult mõrdlemisi jurre kasuga töötawad. JCB.

Ametiühisusliku liikumise wabaduse küsimuse kawatjeb Rahvuswaheline Ametiühisuste Liit wõtta järgmise rahvuswahelise ametiühisusliku kongressi päewaforda. Tahetakse esitada kongressile heakskiitmiiseks eelnõu, mida siis piütatakse rahvuswahelise töökonverentsi kaudu esitada riikidele finitamiiseks. JCB.

Rahvuswaheline majandus- ja sisse- ning wäljarändamiskonverents kutjutakse Rahvuswahelise Ametiühisusliku Liidu algatusel kokku jaanuari kuul. JCB.

Rahvuswahelise ametiühisusliku liikumise 25. aastapäewa kawatjatakse pühitjeda 21. aug. 1926. a. R. Am.-üh. Liidu poolt kokku kutjutama piduliku konverentsiga. Tähendatud päewaks jaab täis 25. a. esimesest rahvuswahelise ametiühisuslikust kongressist, mis peeti Kopenhaagenis 1901. aastal. JCB.

Tallinna kelnerite ametiühijus ja kelnerite töö olud.

Tallinna kelnerite ametiühijus on mitmeaastajalt katkeid teinud korraldada kelnerite palga- ning töötingimusi. Nii kutjus kokku kelnerite ametiühijuse palwel töö-hoolekandeministeeriumi 26. mail j. a. segakomisjoni. See segakomisjon ei annud tagajärki, sest et ettevõtjad igajugustel etteäanetel läbirääkimiste alustamisest kõrvale pöölesid.

Oktoobri kuul pidas Tallinna mõdraste-majade-, restoraanide-, söögimajapidajate jne. ühing oma peakoosolekut, kuhu ka Tallinna kelnerite ametiühijuse esitaja paluti. Kuid seal ei leidunud ajutust, kes oleks julgenud asja otsustada, viimaks jäi küsimus juhatuse lahendamata. Juhatuse aga teatab, et tal asja lahendamiseks aega ei ole...

Kelnerite seisukord on aga äärmiselt raske, sest suuremalt jaolt keelduvad peremehed neile kindlat tasu maksmast, fundibes neid leppima ainult %, mis arvatakse külastaja arvele juurde. Peale selle nõuab ettevõtja kelneritelt seadusvastastelt rikutud, ning purustatud nõude jne. eest tasu, kõike seda silmas pidades, esitas kelnerite ühing linnavalitsusele palve fundmäärus välja anda, mis kelnerite palga ning töö tingimused lahendaks.

Rahklane on, kas linnavalitsusel on võimalust makswate seaduste järele järealt fundmäärust välja anda. Linnavalitsuse õigused piirduvad töötaja küsimuse korraldamisega. Kuid kelneritel on oma kutseühijus, kes suurema aja kelnerisi oma ümber on koondanud. Tema peaks kaaluma, kas ta ei saa tööseisaku, Itaalia streigi või mõnel muul teel mõju avaldada peremeeste peale omale foodjas suunas. Minult lootuhoides ja üksmeelselt suudaks ja võiks nad peremehi järelandmisele sundida. Need on tarvis koostale tõmmata ja küsimus surunud punktilt nihutada. Sest selge on, et peremehed nõupidamiste ja lubadustega ainult asja edasi wenitavad, kelnerite nõudumiste rahuldumist aga jugugi tõsijelt ei mõta. —a.

Toimetusele määratud post ja ajakirjad palume tingimata saata Lembitu tänaw 4, kr. 4. Mitte postkast 367. Viimane on ainult talituse aadress.

Balti riikide riigiteenijate konverents.

peetakse ära Riias 13.—15. weebbruaril j. a. Sellest konverentsist mõtamad aja Gesti, Soome, Läti ja Leedu riigiteenijate organisatsioonide esitajad. Konverentsi päewakorras on järgmised punktid:

1. Teenistuse ja pensiooni seadused.
2. Distiplinaar karistused.
3. Tööpäem.
4. Palkade küsimus ja selle liigitamine.
5. Kutseühijuste organisatsioonid.
6. Riigiteenijate organisatsioonide kehtliidud igas riigis.
7. Rahwuswahelised ametiühijuste liidud.
8. Ametiühijuste ja poliitiliste parteide wahelkord.

Gesti riigi- ja omawalitsuse teenijate kehtliidu poolt mõtamad konverentsist aja Hans Nurf ja Wasili Laak, kuna teiste organisatsioonide esitajad ligemate päewade sees walitakse.

Armatavasti tõuseb konverentsis ojamõtjate arv Gestist 10 jaadiku peale.

Rokkuleppe põhjal „Ühenduse“ talitusega hakkawad „Ühenduse“ lugejad 1. novembrist saama maksuta kaasa Ametiühijuslist kuukirja.

Tööpuuduse wastu finnitamise seadus ja hädaabiõndel äraelamist mõimaldama palga maksmise arutamine oli Tallinnas töökaitse komisjonis tööliste märgukirja puhul kehtja omawalitsusajutustele milles tähelpanu juhiti kaswama tööpuuduse ja muru peale. Töökaitse komisjon otsustas paluda linnawalitsust pöörata töö-hoolekandeministeeriumi poole palwega, et kiires korras töötakse välja ja esitakse Riigikogule tööpuuduse wastu finnitamise seadus. Linnawalitsus ühines selle seisukohaga. Samuti ka tunnistas õigeks seisukoha, et hädaabi õndel palk mitte wäiksem ei oleks kui harilikud õndel, ja puudustkannatamataele naistöölistele kiires korras tööd muretsetakse ehk toetust antakse abiraha naol.

Wäljaandja Üleestimaalise afutuste ning ettevõtete ametr. ja teenijate ühif. liidu esimees Artur Puusep. Wastutaw toimetaja Alma Ostra-Dinas. Kirjastuse o.-ü. „Läht“ trükk, Tallinnas, S. Tartu mnt. 61.